

مسمومیتهای گوارشی

و

نحوه برخورد با آنها

به ماده ای گفته می شود که پس از ورود مقادیر نسبتاً کمی از آن به بدن ، باعث اختلال در عملکرد طبیعی بدن شده یا باعث تخریب بافتهای بدن و مرگ میگردد .

راههای ورود سم به بدن عبارتند از:

▪ **گوارشی** : زمانی روی میدهد که سم از طریق دهان وارد شده و بوسیله دستگاه گوارش جذب شود .

▪ **تنفسی**: زمانی که سم از طریق دهان یا بینی وارد شده و بوسیله مخاط دستگاه تنفس جذب شود .

▪ **تماسی** : زمانی روی می دهد که سم از طریق تماس با پوست سالم وارد شده و بوسیله دستگاه گردش خون انتشار یابد .

▪ **ترزیقی** : زمانی روی میدهد که سم از طریق پارگی در پوست وارد شده و بوسیله گردش خون در بدن انتشار یابد . مسمومیتهای ترزیقی در نتیجه گزش حشرات، مار گزیدگی یا ترزیق بوسیله سوزن روی می دهد .

۱) مسمومیتهای گوارشی

مسمومیتهای گوارشی شایع ترین نوع مسمومیت هستند . این مسمومیت می تواند ناشی از مصرف غذای فاسد شده، مصرف داروی اشتباه و یا زیاد از حد خوردن دارو به قصد خودکشی و ... می باشد .

کودکان بیشتر از بزرگسالان در معرض خطر مسمومیت اتفاقی قرار میگیرند و مسمومیت در کودکان بعلت مصرف

مواد شیمیایی خطرناک مانند نفت ، مواد پاک کننده ، دارو و ... بیشتر است .

علائم کلی مسمومیت گوارشی

- دردهای شکمی
- تهوع استفراغ
- استنشاق بوی ماده مصرف شده از دهان
- خواب آلودگی
- اختلال و ضعف تنفس و گردش خون
- بیهوش

و بعضی از علائم بستگی به ماده مصرف شده و نحوه تاثیر آن دارد . برای مثال استفاده از مواد مخدر ، کاهش و وقفه تنفس ، تنگی مردمک چشم و خشکی دهان را در پی دارد .

استفاده از داروهای محرک باعث هیجان، توهم ، تعریق فراوان ، افزایش تنفس و ضربان قلب و تشنج می شود .

مسمومیت با الکل به علت مصرف بیش از حد ، علائمی چون استشمام بوی الکل از تنفس بیمار ، تهوع و استفراغ، تنفس عمیق ، نبض پر در مراحل ابتدایی و تنفس کم عمق و نبض تند در مراحل پیشرفته دیده می شود و حتی به علت تاثیر الکل در سیستم عصبی فرد ، تعادل رفتاری و شخصیتی و تفکر فرد از بین رفته و ممکن است به دیگران یا خود آسیب برساند .

در مسمومیت با اسید و قلیاها که به صورت تصادفی یا به قصد خودکشی استفاده میشوند ، وجود نواحی سوخته در اطراف صورت ، دهان و حلق ، استفراغ و اسهال خونی ، درد و سوزش شدید در مجرای گوارش و یامشکلات تنفس و انسداد راه هوایی از علائم این مسمومیت است .

اگر فرد مسموم هوشیار است، از او پرسش کنید.

۱) نوع ماده سمی بلع شده ؟

۲) مقدار مصرف شده چه میزان است ؟

۳) شرایط مسمومیت به چه صورت است ؟

۴) زمان اتفاق افتادن مسمومیت ؟

نکته

۱) اگر لبهای سوخته مشاهده شد ، احتمال مسمومیت با مواد سوزاننده می باشد که چندین جرعه آب سرد یا شیر به او بدهید .

۲) در صورتی که لباسهای فرد مسموم به وسیله مواد سوزاننده سوخته باشد .

۳) اگر فرد مسموم بیهوش است ، او را ارزیابی کنید هر ۲ تا ۳ دقیقه تنفس و نبض او را بررسی کنید و ارجاع دهید.

اقدامات کلی در برخورد با مسمومیت گوارشی

در این نوع مسمومیت ها بعد از ارزیابی وضعیت فعالیت دستگاههای حیاتی (تنفس و قلب) ، اقدامات کلی سه مرحله است :

- تشخیص نوع سم
- رقیق کردن سم
- خارج کردن سم از معده

تشخیص نوع سم :

همانطور که قبلاً هم اشاره شد در صورت هوشیار بودن مسموم سوالاتی پرسیده میشود و با بررسی محیط اطراف و علائم مشاهده شده نوع سم را تشخیص میدهد .

رقیق کردن سم :

با رقیق کردن سم می توان از اثرات ناخواسته بسیاری از

بیمارستان خاتم الانبیاء خفر

مسمومیت‌های گوارشی و نحوه برخورد با آنها

تهیه و تنظیم: رحیمه موسوی

سوپروایزور آموزشی

تأیید کننده: دکتر طیبی

متخصص داخلی

بهمن ۹۲

این سم که از باکتری کلستریدیوم بوتولویید ترشح میشود، مانع از ارسال پیامهای عصبی از اعصاب محیطی به عضلات می گردد و به ضعف شدید فلج و مرگ می انجامد .

متأسفانه این سم هیچ طعم و مزه ای ندارد .

نشانه های بیماری معمولاً تا ۲۴ ساعت پس از مصرف سم ظاهر نمی شود و پس از آن نشانه ها و علائم زیر به ترتیب و بتدریج آغاز می گردند :

- خشکی دهان

- عدم تطابق در چشم و دو بینی

- گلودرد

- خستگی شدید

- اشکال در صحبت کردن و بلع

- فلج عضلات تنفسی

- فلج

- از بین رفتن رفلکس های بدن

- محدودیت حرکات چشم

- اختلال شدید تنفسی

- مردمک های گشاد

منبع اصلی سم برتولیسم، غذای کنسرو شده تاریخ

گذشته است که قبل از مصرف خوب حرارت ندیده اند .

اقدامات و کمک های اولیه:

▪ وادار کردن به استفراغ

▪ دادن اکسیژن با فشار زیاد در صورت شک به فلج

عضلات تنفسی

▪ دادن سفیده تخم مرغ

▪ رسانیدن بیمار به مرکز درمانی

▪ تجویز ضد سم توسط پزشک

سموم جلوگیری کرد . چند لیوان آب ولرم باعث به تعویق انداختن جذب سم از معده میشود.

استفاده از آب ولرم باعث ایجاد تهوع و استفراغ می گردد. برای تسریع در دفع مواد از معده در حالیکه مصدوم در حالت نشسته است و سرش به سمت جلو و پایین است با تحریک انتهای گلو با انگشت ، وی را وادار به استفراغ می کنیم و سپس با آرام کردن مصدوم او را به نزدیکترین مرکز درمانی ارجاع می دهیم .

- نکات مهم

(۱) از دادن آب نمک برای کودکان بپرهیزید ، زیرا این عمل بسیار خطرناک بوده و باعث مرگ در کودکان در اثر خفگی ناشی از استفراغ میشود .

(۲) در صورتی که مسمومیت در اثر مصرف مواد اسیدی ، قلیایی ، فراورده های نفتی یا مواد سوزاننده یا مواد پاک کننده و شوینده ها باشد به هیچ عنوان عمل رقیق کردن و وادار کردن به استفراغ را انجام ندهید . چون در صورت استفراغ این مواد ممکن است مری مجدداً آسیب ببیند و یا با برگشتن مواد به داخل راه هوایی باعث آسیب مخاط ، تورم و انسداد راههایی هوایی گردد .

(۳) در افراد بیهوش ، افرادی که تشنج کرده ، بیمارانی که سابقه ناراحتی قلبی دارند و زنان باردار عمل وادار کردن به استفراغ را نباید انجام دهید .

بوتولیسم

تشخیص سریع این بیماری و مراقبت لازم آن موجب حفظ حیات فرد مسموم خواهد شد هر چند این نوع مسمومیت نادر است اما در ۶۰ درصد موارد به مرگ می انجامد .